

Małgorzata Kucińska

Nazwiska mieszkańców dawnych powiatów mławskiego i szreńskiego równe nazwom zawodów (1660-1825)

Prace Językoznawcze 17/1, 33-40

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małgorzata Kucińska
Olsztyn

Nazwiska mieszkańców dawnych powiatów mławskiego i szreńskiego równe nazwom zawodów (1660–1825)*

Profession-dependent surnames of Mława and Szreńsk districts' former inhabitants (1660–1825)

The subject of this article is the analysis of 110 profession-dependent surnames. These come from register books in 16 parishes within Mława and Szreńsk districts in the north of Masovia.

Słowa kluczowe: nazwiska motywowane przez nazwy zawodów, antroponimia, dawne powiaty mławski i szreński, Mazowsze

Key words: surnames motivated by professions, anthroponymy, former Mława and Szreńsk districts, Masovia

Przedmiotem artykułu jest analiza 110 nazwisk, wyekscerpowanych z ksiąg metrykalnych 16 parafii, leżących w granicach dawnych powiatów mławskiego i szreńskiego, zgodnie z podziałem administracyjnym Polski z drugiej połowy XVI w.¹

Antroponimy odzawodowe, funkcjonujące w nazewnictwie polskim od wczesnego średniowiecza (XIII w.)², stanowią nieocenione źródło informacji o dawnym społeczeństwie, a przede wszystkim o wykonywanych zawodach, istniejących rzemiosłach, sposobie prowadzenia administracji państwowej na danym terenie itp. Są również cennym materiałem do badań nad dawnym słownictwem polskim, często bowiem nazwy zawodów, od których powstały późniejsze nazwiska, dziś już w ogóle nie są znane, np.: **Cerulik** (: *cerulik* ‘chirurg’, ‘lekarz akuszer’ SW) czy **Strycharz** (: *strycharz* ‘rzemieślnik wyrabiający cegłę’ SW).

* Artykuł powstał na podstawie mojej pracy doktorskiej pt. *Nazwiska mieszkańców dawnych powiatów mławskiego i szreńskiego (XVII–XIX w.)*, obronionej w 2013 r., w której opracowałam 6143 nazwiska męskie, pochodzące z terenu Zawkrza (powiaty mławski i szreński) na północnym Mazowszu.

¹ Zob. *Atlas historyczny Polski. Mazowsze w 2. poł. XVI w.* Pod red. W. Pałuckiego. Warszawa 1973.

² Fakt ten potwierdza *Słownik staropolskich nazw osobowych*. Pod red. i ze wstępem W. Tażyskiego. Wrocław 1965 i n.

W chwili powstania formy odzawodowe wskazywały na wykonywane wówczas profesje i sprawowane funkcje przez ludzi określanych tymi nazwami³. W ich strukturze zawarta była odpowiedź na pytania: Co robił?, Kim był?, Jakie stanowisko zajmował? „Formy odzawodowe informują o realnym zawodzie wykonywanym przez człowieka, o tym, co dany człowiek rzeczywiście robił, jakie pełnił funkcje, jaki był jego status społeczny”⁴.

Z czasem formacje od nazw zawodów utraciły swoje pierwotne znaczenie, zyskując funkcję identyfikacyjną. Oznacza to, że między osobą nazywaną *Kowalem* a nazwą zawodu *kowal* mogło nie być żadnego realnego związku. W okresie stabilizacji nazwisk człowiek noszący takie nazwisko mógł nie zajmować się nigdy kowalstwem. Z grupy nazwisk odzawodowych wyłączono nazwiska o niewątpliwym nacechowaniu metaforycznym typu *Ksiądz*, *Papież*, które zdecydowano się włączyć do grupy nazwisk charakteryzujących.

Nazwiska odzawodowe odegrały istotną rolę w procesie kształtowania się nazwisk Polaków. Uważa się, że tego typu nazwiska były charakterystyczne dla mieszczaństwa⁵, bowiem to właśnie wykonywany zawód był często elementem różnicującym mieszkańców miast i wsi⁶. Ewa Wolnicz-Pawłowska pisze, że wpływało to z uwarunkowań prawno-historycznych, bowiem „W okresie kształtowania się nazwiska szlachta nie mogła zajmować się kupiectwem czy rzemiosłem, bo oznaczało to utratę przywilejów stanowych. Z kolei na wsi nie istniało zapotrzebowanie na bardziej wyspecjalizowane i luksusowe usługi; tu powtarzają się jedynie takie określenia, jak *Kowal*, *Młynarz*, *Tkacz* i oczywiście *Wójt*, *Soltys* – niewiele innych”⁷.

Przytoczone wyżej zdanie potwierdza analizowany materiał: część zgromadzonych nazwisk pochodzi od nazw zawodów typowych dla środowiska miejskiego, inne utworzono od zawodów wykonywanych także w środowiskach wiejskich.

Mieszkańcy dawnych powiatów mławskiego i szreńskiego od połowy XVII aż do połowy XIX w. wykonywali wiele różnych zawodów. Część z nich uległa zapomnieniu. Większość apelatywów, stanowiących podstawy nazwisk, udało się poświadczyć w różnych słownikach języka polskiego (w przypadku nazwisk od łacińskich nazw zawodów – w słownikach języka łacińskiego). Dla sześciu form nie zdołano odnaleźć równobrzmiącego apelatywu.

³ J. Bubak: *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*. Kraków 1986, s. 223.

⁴ Ibidem, s. 156.

⁵ Ibidem, s. 54.

⁶ Ibidem, s. 223.

⁷ E. Wolnicz-Pawłowska: *Czy istnieje polskie nazwisko mieszczańskie?* [W:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*. Pod red. I. Samowskiej-Gieffing i M. Graf. Poznań 2010, s. 269–278, cyt. s. 272.

Wszystkie nazwy zaliczone do tej grupy zakończone są charakterystycznym dla nazw zawodów sufiksem *-arz*: **Kiecarz** 1703 M 14v (: **kiecarz* ‘ten, kto szyl kiece’, por. *kieca* ‘rodzaj sukni zamożnych niewiast’ SW); **Miskarz** 1698 Li 3v (: **miskarz* ‘ten, kto wyrabiał miski’); **Ozdarz** 1714 M 49r (: **ozdarz*, por. *ozd* ‘suszarnia słoðu, półfabrykatu do wyrobu piwa, słodownia’ SXVI); **pobielarz**⁸ 1798 M 120v (: **pobielarz* ‘malarz, tynkarz’, por. *pobielić* ‘biało powlekać, białą farbą pokrywać’, ‘bielić wapnem, tynkować’ SWil); **Ramiarz** 1767 D 28v (: **ramiarz* ‘ten, kto wyrabia ramy’) oraz prawdopodobnie **Pylikarz** 1799 Sz 117 (: **pylikarz* ‘ten, kto pyli’, por. *pylić* ‘napuszczać pyłu, napelniać pyłem, kurzyć’ SW).

Wyróżniono nazwiska polskie (lub przyswojone do polszczyzny) i nazwiska łacińskie. W przypadku antroponimów pochodzących od nieznanych współcześnie nazw zawodów dokonano ich objaśnienia. Omawiane nazwiska powstały wskutek onimizacji.

Wśród wszystkich antroponimów motywowanych przez nazwy zawodów wyróżnia się grupa nazwisk rzemieślniczych. Nazwiska takie są równe nazwom rzemiosł skórzanych, włókienniczo-odzieżowych i obuwniczych, budowlano-ceramicznych, drzewnych, metalowych oraz spożywczych. Drugą charakterystyczną grupę stanowią nazwiska od nazw zawodów związanych ze sprzedażą.

Nazwiska motywowane przez nazwy zawodów wskazują na rzemieślniczo-handlowy charakter ludności badanego obszaru.

Jak pisze Józef Kazimierski, od zaczątków państwowości polskiej teren Zawkrza związany był z działalnością targową ze względu na przechodzące tędy szlaki wymiany handlowej do Prus i do Królewca⁹. Przedmiotem wymiany była przede wszystkim żywność, toteż obszary przygraniczne zamieszkiwane były m.in. przez bartników i myśliwych.

Od czasów książęcych handel stał się podstawowym źródłem utrzymania na północnym Mazowszu. Po sprowadzeniu Krzyżaków do Polski większość miast mazowieckich uczestniczyła w wymianie handlowej z Zakonem. Z wymianą towaru wiązały się także różne zawody rzemieślnicze (handlowano drewnem, smołą, dziegiem, popiołem, woskiem, żywnością, futrami i skórami)¹⁰.

Do połowy XVII w. trwał „złoty wiek” miast mazowieckich. Miasta zawkrzeńskie przechodziły fazę rozkwitu i miały wówczas typowo rzemieślniczy charakter. „Tylko dla przykładu w Mławie było 225 rzemieślników i 18 prasolów oraz szewców i piwowarów. Szczególnie ci ostatni dostarczali największy dochód władzy dominalnej, a od II połowy XVI w. gorzelnictwo”¹¹. Ludność małych miast zawkrzeńskich trudniła się również rolnictwem, ogrodnictwem, jak dawniej handlem, a także rzemiosłem.

⁸ Podając cytaty źródłowe, zachowano oryginalną pisownię wielkich i małych liter.

⁹ J. Kazimierski: *Mława – jej dzieje. XII wiek – 1863*. Mława 2004, s. 49, 68.

¹⁰ Ibidem, s. 66.

¹¹ Ibidem, s. 75.

Oprócz nazwisk od nazw rzemieślniczych i związanych z działalnością handlową, w analizowanym materiale wystąpiły formy motywowane nazwami innych zawodów oraz pełnionych funkcji społecznych i kościelnych.

W materiale wystąpiło 98 nazwisk utworzonych od polskich (lub przyswojonych do języka polskiego) nazw zawodów:

Adwokat 1660 M 1r (: *adwokat*); **Aptekarz** 1746 D 29v (: *aptekarz*); **Bartnik** 1701 Li 1v (: *bartnik* ‘pszczelarz, chodzący około barci leśnych’ SW); **Bednarz** 1693 M 36r (: *bednarz* ‘rzemieślnik wyrabiający naczynia klepkowe’ SW); **Borowy** 1720 M 4r (: *borowy* ‘dozorca boru, leśniczy’ SW); **Brukarz** 1740 Sz 7 (: *brukarz* ‘rzemieślnik, zajmujący się brukowaniem ulic’, ‘ten, co kamienie ciosa, kamieniarz’ SW); **Cerulik** 1745 M 56r (: *cerulik* stp. ‘chirurg’, ‘lekarz akuszer’ SW); **Chałupnik** 1811 W 2r (: *chałupnik* ‘chłop bezrolny, posiadający na własność samą tylko chałupę z małym kawałkiem gruntu albo bez niego, zagrodnik’ SW); **Cieśla** 1690 Sz 18 (: *cieśla*); **Dekarz** 1726 Ku 11r (: *dekarz* ‘rzemieślnik pokrywający dachy, dacharz’ SW); **Dragon** 1759 Li 59r (: *dragon* ‘kawalerzysta, pełniący służbę pieszo’ SW); **Flis** 1686 Sz 32 (: *flis* ‘majtek rzeczny, szkutnik, oryl’ SW); **Fornal** 1703 M 37r (: *fornal* ‘parobek do koni, stajenny, furman, woźnica’ SW); **Garbarz** 1773 K 15r (: *garbarz* ‘rzemieślnik, wyprawiający skóry zwierzęce’ SW); **Germek** 1666 M 8r (: *giermek* ‘ten, co nosił oręż albo ryszstunek za rycerzem’ SW); **Gnap** 1774 S 30v i **Knap** 1781 S 7r (: *knap* ‘chłopak, młodziak, parobek’, stp. i gw. ‘tkacz, sukienik’ SW); **Gorzelany** 1696 Li 2v (: *gorzelany* ‘ten, co pali wódkę, majster w gorzelnii’ SW); **Grabarz** 1688 Sz 34 (: *grabarz*); **Gracz** 1688 Sz 34 (: *gracz*); **Grajek** 1685 Sz 34 (: *grajek* ‘muzykant’ SW); **Hajduk** 1776 Ż 8r (: *hajduk* ‘żołnierz piechoty węgierskiej, która istniała w Polsce do początku połowy XVII w.’ SW); **Hertman** 1760 Li 28v (: *hertman* ‘hetman’ SHE); **Kaczmarsz** 1723 Li 13v (: *karczmarz*); **Kapitan** 1699 Li 3r (: *kapitan*); **Kat** 1782 WK 12r (: *kat* ‘wykonawca kar cielesnych i kary śmierci, oprawca, siepacz, łapacz’ Sstp); **Kłodarz** 1750 Li 29v (: *kłodarz*); **Kołodziej** 1679 M 13v (: *kołodziej*); **Kopacz** 1676 M 13v (: *kopacz* ‘robotnik, zatrudniony przy pracach ziemnych, wykopowych’, ‘grabarz, grzebiący zmarłych’, ‘rębacz w żupie solnej’ Sstp); **Kopcarz** 1737 Li 22r (: *kopcarz* ‘ten co się trudni sypaniem kopców’ SW); **Kopczarz** 1798 Szy 7r (: *kopczarz* ‘zagrodnik odrabiający pewną liczbę dni za wyznaczone mu w kopach zboże’ SW); **Kotlarz** 1696 Sz 54 (: *kotlarz* ‘rzemieślnik wyrabiający różne przedmioty z miedzi, np. kotły, rondle’ SW); **Kowal** 1683 Sz 53 (: *kowal*); **Krawiec** 1693 M 46r (: *krawiec*); **Kromarz** 1782 L 20 (: *kramarz* ‘kupiec sprzedający drobne towary, drobny handlarz, przekupień’ SW); **Kucharz** 1694 M 14r (: *kucharz*); **Kuchta** 1669 M 13r (: *kuchta* ‘kucharz’ Sstp; ‘pomocnik kucharza, kucharczyk’ SXVI); **Kuśnierz** 1754 Ku 28v (: *kuśnierz* ‘rzemieślnik szyjący wyroby futrzane ze skór zwierzęcych’ Sstp); **Lekarz** 1717 Li 3v (: *lekarz*); **Leman** 1706 D 10v (: *leman* ‘lennik, wasal, hołdownik’ SXVI); **Lesnik** 1730 Li 14r (: *leśnik*); **Leśniczy** 1781

Z 34 (: *leśniczy* ‘leśnik’ SW); **Mielczarz** 1698 M 38v (: *mielczarz* ‘ten, co przygotowuje sółd, słodownik’ Sstp; ‘piwowar’ SXVI); **Młynarz** 1682 Sz 88 (: *młynarz*); **Miecznik** 1677 M 17v (: *miecznik* ‘rzemieślnik wyrabiający miecze’, ‘urzędnik dworski noszący miecz przed panującym, także urzędnik ziemski’ Sstp); **Mostalesz** 1751 Żm 7r (: *masztalierz* ‘starszy stajenny, ten co ma dozór nad stajnią i końmi’ SW); **Myśliwiec** 1677 M 17v (: *myśliwiec* ‘myśliwy, strzelec, łowiec, ten, co chodzi na polowania’ SW); **Ofycjalista** 1777 Sz 192 (: *ofycjalista* stp. ‘urzędnik, szczególnie sądowy’, ‘niższy urzędnik w biurze prywatnym, funkcjonariusz, agent’, ‘ten, co się znajduje w służbie prywatnej przy zarządzaniu dóbr, jako rządca, ekonom, pisarz’ SW); **Ogrodnik** 1722 Sz 104 (: *ogrodnik*); **Ogrodowy** 1706 Li 5r (: *ogrodowy*); **Olejniki** 1709 Ch 12 (: *olejnik* ‘ten, co wybija olej’, ‘handlujący olejem’ SW); **Olejownik** 1701 M 22r (: *olejownik* ‘ten, co wyrabia, albo sprzedaje olej (oliwę)’ Sstp); **Olewnik** 1687 Sz 103 (: *oliwnik* ‘ten, co tłoczy oliwę’ SW); **Organista** 1718 Sz 191 (: *organista*); **Oryl** 1731 Ch 12 (: *oryl* ‘flisak, flis, skutnik’ SW); **Owczarz** 1678 M 21v (: *owczarz*); **Pacholek** 1717 Li 9r (: *pacholek* ‘sługa, parobek, czeladnik’ SEBor); **pasterz** 1694 M 49v (: *pasterz*); **Piernikarz** 1761 M 69r (: *piernikarz* ‘ten, co zajmuje się pieczeniem i sprzedażą pierników’ SXVI); **pisar** 1774 M 84r (: *pisarz*); **Piwowar** 1706 Li 5r (: *piwowar* ‘zajmujący się warzeniem piwa’ SWil); **Płocinnik** 1699 M 39r (: *plóciennik* ‘ten, co płótno robi: zajmujący się sprzedażą, handlem płótna’ eSWil); **Podwojski** 1703 Sz 109 (: *podwojski* ‘woźny miejski, roznoszący polecenia sądowe; krzykacz sądowy i obwoływacz ogłoszeń sądowych’ SWil); **Popielarz** 1752 Ż 16v (: *popielarz* ‘który popiół robi lub też zbiera, sprzedaje’ eSWil); **Rataj** 1704 D 11v (: *rataj* ‘kmieć, oracz, rolnik, chłop, wieśniak, nie służący dworowi’ SW); **Ratuszny** 1702 Sz 119 (: *ratuszny* ‘ratuszowy’ SW); **Rotman** 1762 i **Rytman** 1797 K 13r M 98v (: *rotman*, *rytman* ‘starszy flisak, przewodnik statków wodnych na rzekach spławnych, sternik, starosta’ SW); **Rybak** 1726 Li 17v (: *rybak*); **Rymarz** 1695 Sz 197 (: *rymarz* ‘rzemieślnik produkujący wyroby z rzemienia, siodlarz’, także stp. ‘rymotwórca’ SW); **Rzeźnik** 1693 Sz 197 (: *rzeźnik*); **Skotarz** 1706 Ku 8r (: *skotarz* ‘pasterz bydła’ SW); **Smolarz** 1716 M 51r (: *smolarz* ‘robotnik, który robi, wypala z drzew lub sprzedaje smołę’ eSWil); **Smulnik** 1733 Li 18v (: *smolnik* ‘ten, co pędzi z drzewa smołę i handluje nią; ten, co smaruje smołą’ SW); **Snycerz** 1717 Sz 126 (: *snycerz* ‘artysta rzeźbiący w drzewie, w kości słoniowej, w kamieniu, rzeźbiarz’ SW); **Sołtys** 1770 Ku 36r (: *sołtys*); **Stangret** 1765 Li 37r (: *stangret* ‘woźnica’ SW); **Stolarz** 1681 Sz 234 (: *stolarz*); **Strycharz** 1764 Sz 201 (: *strycharz* ‘rzemieślnik wyrabiający cegłę’ SW); **Strzelec** 1746 B 12r (: *strzelec*); **Szejder** 1779 Ku 104v (: *szajder* ‘ten, co się trudni zbieraniem i oczyszczaniem odrobiny drogich metali’ SW); **Szelwach** 1724 Ku 8v (: *szelwach* ‘szyldwach, straż, warta, żołnierz stojący na warcie’ SW); **Szewc** 1697 Li 5v (: *szewc*); **Szłusarz** 1715 Sz 126 (: *szlusarz*); **Sztalmach** 1697 Li 9r (: *stalmach*, *stelmach* ‘kołodziej, koleśnik,

rzemieślnik, co część drewnianą pojazdu robi' eSWil); **Tagielnik** 1694 M 40v (: *tagielnik* stp. 'komornik' SW); **Tkacz** 1730 Li 19r (: *tkacz* 'rzemieślnik, który zajmuje się tkaniem sukna, płótna, który robi tkaniny' SW); **Tracz** 1683 Sz 137 (: *tracz* 'ten, co trze kłocce na tarcice piłą ręczną, piłarz, pilarz' SW); **Ulan** 1765 Ku 36v (: *ulan*); **Włodarz** 1696 Ku 8v (: *włodarz* stp. 'władca, panujący, pan, zwierchnik', 'rządca w posiadłości ziemskiej; karbowy, gumieny', stp. 'kmięć wybrany przez dziedzica do dozorowania wszelkich robót rolniczych na folwar-ku', 'wójt wiejski' SW); **Wojt** 1747 Li 20r (: *wójt*); **Woznica** 1699 D 11v (: *woznica* 'ten, co wozi, powozi, furman, stangret' SW); **Wozny** 1696 Li 6v (: *wozny* 'niższy oficjalista sądowy, sługa sądowy' SW); **Wrotny** 1743 Ż 23v (: *wrotny* gw. 'odźwierny, szwajcar, furtian' SW); **Zaganiac** 1788 M 128v (: *zaganiacz* 'ten, co zagania; pastuszek, potrzódka' SW); **Zaręba** 1765 M 79v (: *zaręba* 'ten który zarębuje' SL); **Zdun** 1709 Sz 210 (: *zdun* 'rzemieślnik robiący garnki z gliny, garncarz, albo stawiający piece' SW); **Żołnierz** 1772 Ch 111 (: *żołnierz*), a także **Żebrak** 1706 Li 7r (: *zebrak*).

Drugą niewielką grupę stanowią nazwiska łacińskie. Jak twierdzi Józef Bubak, formy tego typu występowały w łacińskich tekstach pisanych. Wyszły z użytku wraz ze zniknięciem łaciny z dokumentów miejskich w połowie XVII w. Jak dodaje autor, w użyciu pozostały jedynie nazwy osobowe typu *Faber*, *Figulus*, których zaczęto używać potocznie ze względu na ich „przyłgnięcie” do danego nosiciela¹².

W materiale wystąpiło sześć nazwisk motywowanych przez łacińskie nazwy zawodów:

Aurygz [!] 1703 Li 1r (: *auriga* 'parobek od koni, masztalerz' SŁ); **Faber** 1707 Li 2r (: *faber* 'kowal' także 'rękodzielnik, rzemieślnik, wykwalifikowany robotnik' SNS); **Ferryfaber** 1807 K 15r (: *ferrifaber* 'kowal' SŁ); **Figulus** 1697 Sz 163 (: *figulus* 'garncarz, zdun' SŁ); **Sartor** 1662 M 26v (: *sartor* 'krawiec' SŁ); **Sutor** 1749 Li 36r (: *sutor* 'szewc' SŁ).

Podsumowanie

W materiale wstąpiło 110 nazwisk motywowanych przez nazwy zawodów oraz nazwy pełnionych funkcji. Antroponimy równe nazwom zawodów były charakterystyczne przede wszystkim dla mieszczaństwa, choć wystąpiły także nazwiska motywowane przez nazwy zawodów typowych dla mieszkańców wsi.

Nazwiska równe nazwom zawodów wskazują na rzemieślniczo-handlowy charakter ludności badanego terenu.

¹² J. Bubak, op. cit., s. 168.

Skróty wykorzystanych źródeł

- B – Ogólny sumariusz parafii Bogurzyn (1736–1825)
Ch – Ogólny sumariusz parafii Chamsk (1707–1825)
D – Ogólny sumariusz parafii Dłutowo (1693–1825)
K – Ogólny sumariusz parafii Kuklin (1773–1825)
Ku – Ogólny sumariusz parafii Kuczbork (1694–1825)
L – Ogólny sumariusz parafii Lubowidz (1756–1825)
Li – Ogólny sumariusz parafii Lipowiec Kościelny (1696–1825)
M – Ogólny sumariusz parafii Mława (1660–1800)
S – Ogólny sumariusz parafii Stupsk (1765–1825)
Sz – Ogólny sumariusz parafii Szreńsk (1682–1825)
Szy – Ogólny sumariusz parafii Szydłowo (1788–1825)
WK – Ogólny sumariusz parafii Wieczfnia Kościelna (1754–1825)
W – Ogólny sumariusz parafii Wyszyny Kościelne (1787–1825)
Z – Ogólny sumariusz parafii Zielona (1755–1825)
Ż – Ogólny sumariusz parafii Żurominek Kapitulny (1721–1825)
Żm – Ogólny sumariusz parafii Żmijewo (1749–1825)

Skróty cytowanej literatury

- eWil – Edycja elektroniczna *Słownika wileńskiego*. Oprac. pod kierownictwem M. B. Majewskiej.
SEBor – W. Boryś: *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków 2006.
SHE – K. Rymut: *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*. T. I: A–K. Kraków 1999. T. II: L–Ż. Kraków 2001.
SL – S. B. Linde: *Słownik języka polskiego*. T. I–VI. Lwów 1854–1860. Reprint. Warszawa 1995.
SE – *Słownik łacińsko-polski*. Pod red. M. Plezi. T. I–V. Warszawa 1998–1999.
SNS – J. Bubak: *Słownik nazw osobowych i elementów identyfikacyjnych Sądecczyzny (XV–XVII w.). Imiona, nazwiska i przezwiska*. Cz. I: A–M. Cz. II: N–Ż. Kraków 1992.
Sstp – *Słownik staropolski*. Pod red. S. Urbańczyka. Warszawa 1953 i n.
SW – *Słownik języka polskiego*. Pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego i W. Niedźwiedzkiego. T. I–VIII. Warszawa 1908–1927.
SWil – A. Zdanowicz, M. Szyszka(o), J. Filipowicz, W. Tomaszewicz, F. Czepieliński, W. Korotyński, z udz. B. Trentowskiego: *Słownik języka polskiego*. Cz. I: A–O. Cz. II: P–Z, Wilno 1861. Reprint. Warszawa 1986.
SXVI – *Słownik polszczyzny XVI wieku*. Pod red. S. Bąka i in. Wrocław 1966 i n.

Inne skróty

- gw. – gwarowy
stp. – staropolski

Literatura

- Atlas historyczny Polski. Mazowsze w 2. poł. XVI w.* (1973). Pod red. W. Pałuckiego. Warszawa.
- Bubak J. (1986): *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*. Kraków.
- Kazimierski J. (2004): *Mława – jej dzieje. XII wiek – 1863*. Mława.
- Słownik staropolskich nazw osobowych* (1965 i in.). Pod red. i ze wstępem W. Taszyckiego. Wrocław.
- Szulowska W. (2004): *Dawna antroponimia Mazowsza (XV–XVII w.)*. Olsztyn.
- Wolnicz-Pawłowska E. (2010): *Czy istnieje polskie nazwisko mieszczańskie?* [W:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*. Pod red. I. Sarnowskiej-Gieffing i M. Graf. Poznań, s. 269–278.

Summary

In the analyzed material, there are 110 surnames dependent on professions and performed functions. Anthroponyms dependent on the names of professions were characteristic mostly among the bourgeoisie, but there are also profession dependent surnames typical of villagers. Two types of anthroponyms have been distinguished: Polish (or acquired in the Polish language) and Latin. Profession-dependent surnames indicate craft and commercial character of the inhabitants of the researched area.